

Cinege

Vasi Madártani Tájékoztató

21. szám

Ornithological Newsletter of Vas County

The issue 21st

Szerkesztette:

Gyurác József

Editor:

J. Gyurác

Szombathely

2016

Bechtold István (1927-1991) emlékének

In memory of István Bechtold

ISSN 1416-6356

ISSN 1786-2000 on-line változat

Kiadja a

***Chernel István* Madártani és Természetvédelmi Egyesület**

I. Chernel Ornithological and Nature Conservation Society

(MME 8. Sz. Vas megyei Csoportja, The Vas County group of MME/BirdLife Hungary)

9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., honlap: www.chernelmte.extra.hu, www.fw.hu/chernelmte

dr.habil. Gyurácz József

elnök/president

Lőrincz Csilla

titkár/secretary

Horváth Ildikó

gazdasági vezető/economic secretary

dr. Bánhidi Péter

Varga László

alelnök/vice-president

Illés Péter

dr. Kóta András

titkárhelyettes/vice-secretary

Tartalom

EGYESÜLETI ÉLET	Oldal
Visszatekintés 2016-ra	5
TERMÉSZETVÉDELEM	
<i>Faragó Ádám, Harsányi Krisztián, Szentirmai István: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság madártani tevékenységei 2016-ban</i>	6
MONITORING, FAUNISZTIKA, FLORISZTIKA	
<i>Kóta András: A fehér gólya (Ciconia ciconia) állományfelmérése Vas megyében 2016-ban</i>	13
<i>Gyurácz József, Bánhidi Péter: Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2016-ban</i>	18
<i>Kiss Csilla, Lukács Zoltán, Winkler Dániel, Gyurácz József: A költési időszak időjárásának hatása a barátposzáta (Sylvia atricapilla) tömördi állományára</i>	22
<i>Kóta András: Érdekes megfigyelések Vas megyében 2016-ban</i>	25
<i>Somogyi Csaba: Madármegfigyelések a Marcal folyó Boba és Kamond közötti szakaszán</i>	32
<i>Tóth Kornél, Somogyi Csaba: Adatok a rábapatyi kavicsbánya madárfaunájához</i>	34
<i>Harsányi Krisztián: Színes gyűrűs jelölések és megkerülések Vas megyében, 2016</i>	38
<i>Harsányi Krisztián, Prommer Mátyás: Jeladós kerecsensólymok (Falco cherrug) Vas megyében</i>	40
<i>Tóth László: Nílusi lúd (Alopochen aegyptiaca) költése a Zsenyei-horgásztavon</i>	42
<i>Bándy Fruzsina: Denevérpulációk ultrahang-detektoros felmérése az Őrségben</i>	43
<i>Mészáros Ádám: Adatok a tömördi Nagy-tó környékének szitakötő (Odonata) és vízibogár (Coleoptera: Dytiscidae, Noteridae, Hydrophilidae, Sperchidae) faunájához</i>	48
<i>Mészáros Ádám: Az ázsiai márványospoloska [Halyomorpha halys (Stål, 1855)] első észlelése Nyugat-Magyarországon</i>	52
<i>Keszei Balázs: Újabb adatok védett növényfajaink Vas megyei előfordulásához</i>	54
<i>Kóródi Blanka: Védett gombák a Kőszegi-hegység területén</i>	56
KRÓNIKA	
<i>Harsányi Krisztián: Bechtold István, a vonuláskutató</i>	63
<i>A Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkájának támogatói 2016-ban</i>	65

Contents

	Pages
SOCIETYLIFE	
Looking back on 2016	5
CONSERVATION	
<i>Ádám Faragó, Krisztián Harsányi, István Szentirmai</i> : Bird protection activities by Őrség National Park Directorate in 2016	6
MONITORING ON THE FAUNA AND FLORA	
<i>András Kóta</i> : Results of the White Stork (<i>Ciconia ciconia</i>) monitoring project of Vas County in 2016	13
<i>József Gyurácz, Péter Bánhidi</i> : Bird Ringing at the Tömörd Bird Ringing Station in 2016	18
<i>Csilla Kiss, Zoltán Lukács, Péter Bánhidi, Péter Illés, Péter Koszorús, Sándor Kalmár, József Gyurácz</i> : Climate effects on the breeding season of the Eurasian Blackcap (<i>Sylvia atricapilla</i>) population in Tömörd	22
<i>András Kóta</i> : Avifaunistical data of the rare bird species in Vas County, 2016	25
<i>Csaba Somogyi</i> : Avifaunistical data on avifauna at the section of the Marcal river between Boba and Kamond	32
<i>Kornél Tóth, Csaba Somogyi</i> : Data on avifauna of gravel pit of Rábapaty	34
<i>Krisztián Harsányi</i> : Colour ringing of birds in Vas County, 2016	38
<i>Krisztián Harsányi, Mátyás Prommer</i> : Movements of the Saker Falcon (<i>Falco cherrug</i>) revealed by satellite tracking in Vas County	40
<i>László Tóth</i> : Breeding of Egyptian Goose (<i>Alopochen aegyptiaca</i>) at Lake Zsennye	42
<i>Fruzsina Bándy</i> : Ultrasonic bat detector survey in the Őrség region	43
<i>Ádám Mészáros</i> : Data about the dragonfly (<i>Odonata</i>) and the water beetle (<i>Coleoptera: Dytiscidae, Noteridae, Hydrophilidae, Sperchidae</i>) Fauna at the Great-lake in Tömörd and its neighborhood	48
<i>Ádám Mészáros</i> : First data of the brown marmorated stink bug [<i>Halyomorpha halys</i> (Stål, 1855)] from West-Hungary	52
<i>Balázs Keszei</i> : New data on the occurrence of three protected plant species in Vas County	54
<i>Blanka Kóródi</i> : New data on the occurrence of some protected mushroom species in Kőszeg Hills	56
CHRONICLE	
<i>Krisztián Harsányi</i> : István Bechtold, a bird migration researcher	63
Sponsors of the <i>István Chernel</i> Ornithological and Nature Conservation Society in 2016	66

Vörösbegy ERIRUB	Gy	1/-	2013.09.26	Myscowa Lengyelország	49°31'N 21°32'E	433	Varga László
	M	1+/-	2016.10.01	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		
Nádi túcsómadár LOCLUS	Gy	1/-	2016.08.07	Zehun Csehország	50°08'N 15°17'E	325	Lukács Zoltán
	M	1/-	2016.09.14	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		

Lovász Lilla St. Louis, Lőrincz Csilla Szombathely, Mészáros Gábor Pázmándfalu, Molnár György és Molnár András Győr, Monostori Aurél, Orbán Lili Zalaegerszeg, Pintér Karolin Kőszeg, Riba Krisztina Sopron, Ruff Andrea Szombathely, Sági Sándor Kémence, Szegvári Krisztián Szombathely, Tatai Sándor Tárnokréti, Teke Nándor Szombathely, Tomor Ádám Győr, Tóth Bence Táplánszentkereszt, Tóth Gyula Szombathely, Tóth Kornél Csénye, Vörös Norbert Szombathely.

Köszönjük önzetlen munkáját mindazoknak, akik gyűrűzőként vagy segítőként sokat tettek a madárgyűrűzési programok sikeres lebonyolításáért.

A költési időszak időjárásának hatása a barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) tömördi állományára

Kiss Csilla¹ - Lukács Zoltán¹ - Bánhidi Péter³ - Illés Péter³ - Koszorús Péter³ - Kalmár Sándor² - Winkler Dániel¹ - Gyurácz József²

1. Nyugat-magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási Gerinces Állattani és Intézet
9400 Sopron, Ady E. u. 5.
2. Nyugat-magyarországi Egyetem, Természettudományi és Műszaki kar
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4.
3. Chernel István MTE, 9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4.

Cs. Kiss, Z. Lukács, P. Bánhidi, P. Illés, P. Koszorús, S. Kalmár, J. Gyurácz: Climate effects on the breeding season of the Eurasian Blackcap (*Sylvia atricapilla*) population in Tömörd

The relationship among the temperature, the precipitation of the breeding season's months, and the annual proportions of the first year birds such as the indicators of the breeding success were examined by linear regression. The results of our study have shown that the high April temperature has been favourable for the breeding of the partial and the short-distance migrant Eurasian Blackcap.

A Tömördi Madárvártán 2004 és 2016 között, CES programban gyűjtött adatsor alapján a barátposzták (*Sylvia atricapilla*) fogásszáma, illetve költési sikere és a költési időszak hónapjainak időjárása között kerestünk kapcsolatot. Az időjárás elemekből a havi középhőmérsékletet, a minimum, maximum hőmérsékletet és a csapadékösszeget emeltük ki. A produktivitást a fiatal és öreg egyedek számából

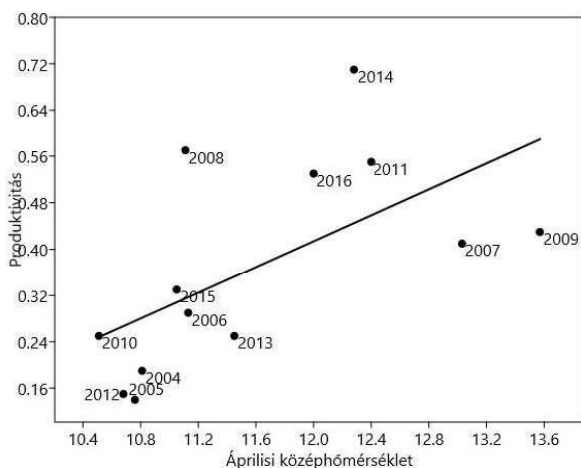
származtattuk (juv/(juv+ad)). A statisztikai számításokat a PAST programmal végeztük.

1. Táblázat: A barátposzták fogására vonatkozó adatok

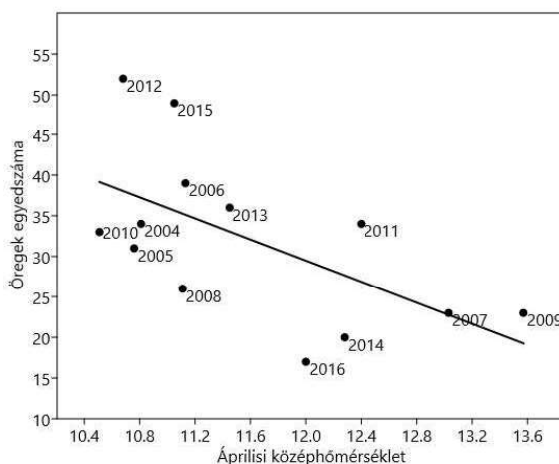
	fiatalok egyedszáma	öreges egyedszáma	összes fogás	Hímek egyedszáma	Tojók egyedszáma	Produktívias
2004	8	34	42	15	19	0,19
2005	5	31	36	15	16	0,14
2006	16	39	55	12	27	0,29
2007	16	23	39	16	7	0,41
2008	35	26	61	14	12	0,57
2009	17	23	40	12	11	0,43
2010	11	33	44	13	20	0,25
2011	41	34	75	17	17	0,55
2012	9	52	61	22	30	0,15
2013	12	36	48	14	22	0,25
2014	48	20	68	9	11	0,71
2015	24	49	73	20	29	0,33
2016	19	17	36	8	9	0,53

A vizsgált 13 év alatt összesen 678 egyedat fogtunk meg költési időszakban, évente változó egyedszámmal (1. táblázat). Sem a befogott fiatal és öreg madarak mennyisége, sem a produktívias nem mutat szignifikáns növekvő trendet a vizsgált időszakban. Az évenkénti fiatalok és öreges egyedszáma között nem találtunk összefüggést, míg a befogott öreg madarak száma és a produktívias között erős-közepes, szignifikáns negatív ($r = -0,64$; $p = 0,02$) míg a hímek és tojók száma között pozitív korreláció van ($r = 0,61$; $p = 0,03$).

A vizsgált időjárás elemekben erős szignifikáns trendet nem tudtunk kimutatni. Enyhe változás tapasztalható a májusi és júniusi csapadékösszegben. Májusban enyhe növekedést ($r = 0,57$; $p = 0,05$), júniusban pedig enyhe csökkenést mutattunk ki

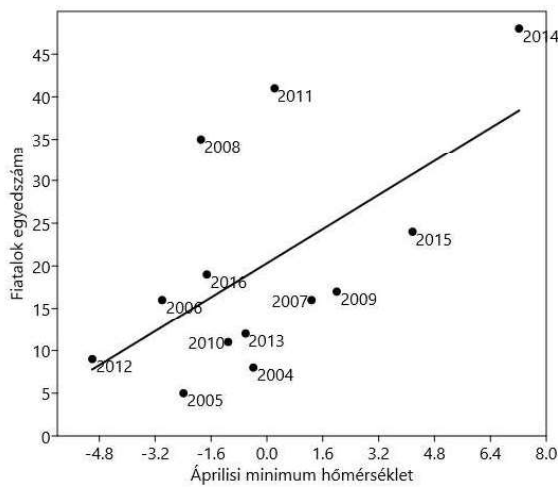
1. ábra. A produktívias és az áprilisi középhőmérséklet kapcsolata

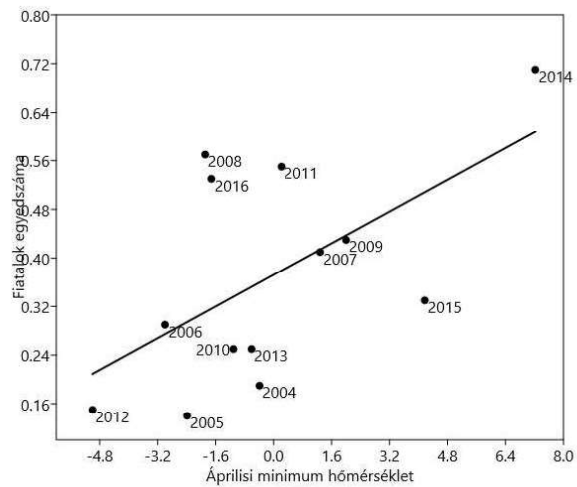
2. ábra. Az öreg madarak és az áprilisi középhőmérséklet kapcsolata

($r = -0,49$; $p = 0,11$). Az áprilisi középhőmérséklet és fiatalok éves fogása között nincs ($r = 0,38$; $p = 0,20$), míg az április középhőmérséklet és a produktivitás között (1. ábra) van szignifikáns pozitív kapcsolat ($r = 0,60$, $p = 0,03$). Az áprilisi középhőmérséklet és az öreg madarak éves fogása között (2. ábra) erős negatív korreláció van ($r = -0,60$; $p = 0,03$).

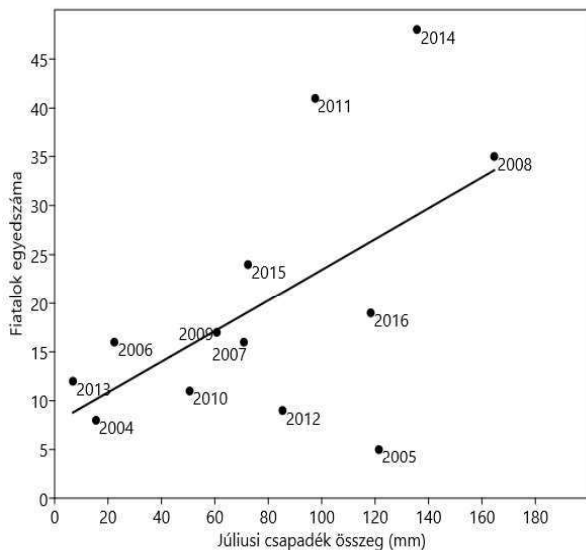
Az áprilisi minimum hőmérséklet pedig a középhőmérséklettel szemben a fiatal egyedekre ($r = 0,60$; $p = 0,03$) és a produktivásra ($r = 0,58$; $p = 0,03$) gyakorol hatást (3. és 4. ábra).

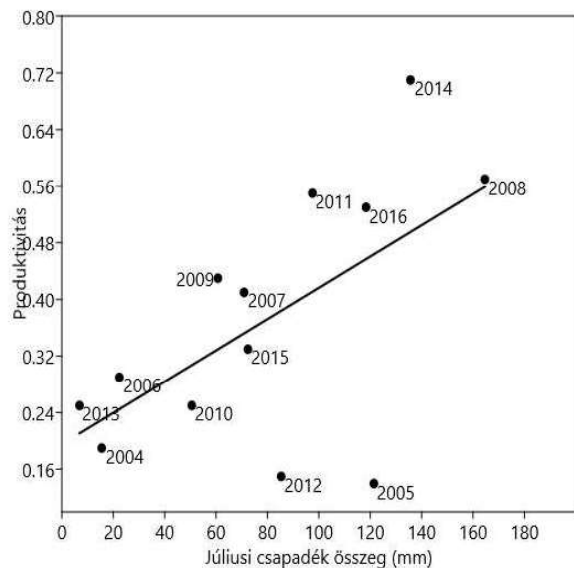
3. ábra. Az áprilisi minimum hőmérséklet és a fiatalok kapcsolata

4. ábra. Az áprilisi minimum hőmérséklet és a produktivitás kapcsolata

5. ábra. júliusi csapadékösszeg és a fiatalok kapcsolata

6. ábra. júliusi csapadékösszeg és a produktivitás kapcsolata

A májusi és júniusi időjárási adatok, és a barátposztáták adatai között semmilyen kapcsolatot nem találtunk. Júliusi adatokban is csak a csapadékösszegek és a fiatal madarak ($r= 0,57$; $p= 0,04$), valamint a csapadékösszeg és a produktivitás ($r= 0,59$; $p= 0,03$) között mutatható ki korreláció (5. és 6. ábra).

A hűvös tavaszi időjárás késlelteti az öreg madarak költőterületre érkezését is, ez lehet egyik oka annak, hogy hűvösebb április esetén több az éves fogás. A fészkelő öreg madarak nagyobb éves fogása esetén kisebb a produktivitás, ami sűrűségfüggő populációszabályozásra utal. Több fészkelő madár viszonylag kevesebb fiókat tud felnevelni a megnövekvő intrapopulációs forráskompetíció miatt. A sűrűség-független és sűrűségfüggő populáció-szabályozás következtében a fiatal és öreg madarak éves fogásának nem szignifikáns növekedése alapján a barátposztáta vizsgált populációit stabilnak minősíthetjük.

Érdekes megfigyelések Vas megyében 2016-ban

Kóta András

9700 Szombathely, 11-es Huszár út 126., e-mail: vasimadarasz@gmail.com

A. Kóta: Avifaunistical data of the rare bird species in Vas County, 2016

The report presents the most interesting data from the season 21 November 2015 and 20 November 2016. Brant Goose and Barnacle Goose were observed for the first time in Vas County in 2016.

A megyében ritkán előforduló madárfajok megfigyelési adatainak rendszerezett gyűjtése az elmúlt években kialakított rendszerben 2016-ban is folytatódott. Alábbi dolgozatomban ismertetem 2015. november 21. és 2016. november 20. között megfigyelt megyei ritkaságokat, mely adatok elsősorban a következő madarászoknak köszönhetőek (abc-sorrendben): Faragó Ádám, Harsányi Krisztián, Heincz Miklós, Kelemen Tibor, Kis Pál, Kóta András, Kovács László, Somogyi Csaba, Tóth Kornél, Tóth László és Vasuta Gábor. Az adatokat kiegészítettem a www.birding.hu madártani honlap és adatbázis adataival és egyéb szóbeli közlések nyomán szerzett információkkal.

A legritkább madárfajok esetében a Cinege 15. számában megjelent „**VAS MEGYE MADARAINAK NÉVJEGYZÉKE**” által rendszerezett adatok alapján adtam